

УДК 332.2:330.341

І. П. СТЕПАНЧУК, аспірантка, ВНУ ім.Лесі Українки, Луцьк

РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ОДИН З ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

У статті розглянуто особливості регіональної інноваційної політики, висвітлено її основні завдання, такі як розвиток науково-технічного та інноваційного потенціалу регіонів, як однієї з головних умов формування регіональної інноваційної системи.

В статье рассмотрены особенности региональной инновационной политики, отражена она основные задания, такие как развитие научно-технического и инновационного потенциала регионов, как одного из главных условий формирования региональной инновационной системы.

The peculiarities of carrying out of the regional innovative politics are considered in the article. Its major tasks are also highlighted such is the development of scientific-technologic and innovative potential of the regions.

Ключові слова: регіональна інноваційна політика, програма науково-технічного та інноваційного розвитку, інноваційна інфраструктура, регіональна інноваційна система.

Вступ. Сучасна регіональна політика в Україні передбачає зміцнення інноваційного потенціалу розвитку регіонів країни та їхньої конкурентоспроможності. Основним пріоритетним завданням регіональної політики, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності, повинен стати розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів. Таким чином процес поширення інновацій від централізованого повинен перейти до локального, коли окремі регіони завдяки локальним інноваційним процесам стануть „точками інноваційного зростання” національної економіки.

Економічно розвинуті країни використовують такі напрямки державної регіональної політики: 1. Реструктуризація економіки регіонів, яка базується на максимальному використанні його внутрішнього потенціалу і орієнтована на регіональний ріст, враховуючи особливості регіону. 2. Врегулювання економічного розвитку в країні з метою забезпечення збалансованого регіонального розвитку і допомоги депресивним регіонам. 3. Регіональний підйом, що підтримується урядом та місцевими органами влади.

Регіональна політика повинна бути спрямована на допомогу регіонам, сприянні розвитку інноваційної інфраструктури та інших заходів, спрямованих на покращення інноваційного бізнес-середовища.

Постановка завдання. Поточна ситуація в інноваційній сфері робить нагальною розробку такої державної та регіональної політики, яка б забезпечувала розширення об'єктної бази інноваційної діяльності та вплив на розширене економічне зростання, що включає розвиток ефективної регіональної інноваційної системи. Метою

дослідження є розгляд особливостей проведення регіональної інноваційної політики, розкриття змісту, структури та проблем становлення інноваційної політики. Формування і здійснення державної регіональної політики, спрямованої на розвиток регіонів, подолання регіональних диспропорцій і впровадження єдиних соціальних стандартів є головними завданнями внутрішньої політики держав.

В Україні не проводиться порівняльний аналіз регіональної інноваційної політики. Влада слабо використовує інформацію про регіональну науково – інноваційну діяльність для проектування інноваційної політики. У багатьох регіонах розробляють ься програми інноваційного розвитку, але вони не носять цілісного характеру (Програма інноваційного розвитку Донецької, Дніпропетровської області на період до 2020 року, Програма науково –технічного розвитку Кіровоградської області на період до 2015 року).

Тільки в останні роки регіони почали залучати іноземних спеціалістів до проектування політики. Так Чернівецька, Харківська, Львівська, Херсонська, Волинська, Вінницька, АР Крим та м. Севастополь проводять неефективну інноваційну політику. Необхідно відмітити, що протягом 2006–2009 років зросла величина валового регіонального продукту майже в 5 разів, фінансова криза внесла свої корективи, незалежно від інноваційного потенціалу рівень валового регіонального продукту на душу населення в 2010 році майже не змінюється, що підтверджує той факт, що в ході регіональної інноваційної політики не були застосовані радикальні заходи в умовах кризи щодо активізації інноваційних процесів регіонів [1,112].

Методологія. Питанням формування регіональної інноваційної політики як інструменту формування державного регулювання економіки приділяють увагу значна кількість іноземних та вітчизняних вчених: М. Портер, Л. Федулова, Л. Гурієва, М. Долішній, Є. Бойко, С. Іщук, М. Федотов, А. Румянцев, Є. Жихор. Вирішити проблему перетворення науки у визначальний фактор реформування економіки можливе лише за умови послідовної державної науково-технологічної політики. Л. Федулова розробила пропозиції стосовно реформування регіональної промислової політики в напрямку більш ефективного залучення органів місцевого самоуправління до реалізації пріоритетів інноваційного розвитку [7,39]. М. Долішній, Е. Бойко, С. Іщук звертають увагу на умови реалізації ефективної інноваційної політики регіонального рівня, створення нових організаційних структур на базі регіональних центрів науки та освіти, спрямованих на впорядкування відносин наука – виробництво – влада [2,51]. У роботах російських вчених М. Федотова, А. Румянцева вказується на економічні, інформаційні, політичні передумови, що враховуються під час формування регіональної політики, аналізується системні недоліки державного регулювання інноваційної діяльності регіонів.

Результати дослідження. Розглядаючи процес створення інноваційної системи в розвинутих країнах, можна виділити один з головних шляхів – регіональна політика в області інновацій. Аналіз показує, що науковці виділяють три групи країн за ступенем активності втручання держави в процеси створення інноваційної системи: 1. Країни, де переважає концепція необхідності активного втручання держави (Японія, Франція). 2. Країни, де домінують процеси вільної ринкової

економіки (США, Великобританія). 3. Росія, Україна, де використовуються елементи державного регулювання та інноваційної політики країн з розвинутою ринковою економікою [6,229].

Системний аналіз дозволяє визначити регіональну інноваційну політику як складову державної науково-технічної, інноваційної політики і основну складову регіональної соціально-економічної політики запровадження центральними та регіональними органами державної влади, а також іншими державними організаціями та їх регіональними структурними підрозділами, комплексу міроприємств, спрямованих на стимулювання інтенсифікації інноваційних процесів в регіоні шляхом використання інноваційних потенціалів регіонів та інноваційної інфраструктури. Об'єктами РІП виступають інноваційні потенціали регіонів, інноваційна інфраструктура, інноваційні проекти, програми, інтелектуальні продукти.

Наступне ключове питання при формуванні регіональної науково-технічної політики – визначення її цілей. Вони, на наш погляд, повинні значною мірою впливати на конкурентоспроможність економічне зростання; б) процес їх досягнення повинен регулюватися місцевими органами влади. В якості головної мети науково-технічної політики регіону можна запропонувати забезпечення його інноваційної орієнтації, тобто впровадження у виробництво науково-технічних досягнень, що підвищують конкурентоспроможність економіки, з урахуванням концепції соціально-економічного розвитку.

Вирівнювання міжрегіональних диспропорцій, трансфер ресурсу розвитку для регіонів;

- Політика щодо соціально-економічного розвитку регіону за рахунок власних чи запозичених ресурсів. Вона створює механізм управління програмами, що забезпечує можливість планування «наскрізного» циклу дослідження виробництва із завершенням його на стадії розповсюдження нововведення і організацію об'єднання ресурсів та учасників. До вищесказаного треба додати необхідну для нормального функціонування регіональної інноваційної системи – існування сильного регіонального центру управління інноваційними програмами, очолюваного обласною державною адміністрацією. В країнах ЄС нараховується 150 програм, навіть нові індустріальні країни: Китай, ряд країн Латинської Америки розвитку регіональних інноваційних систем взяли на озброєння інноваційний шлях розвитку, процес моделювання регіональних систем активно проходить на деяких територіях Росії. В Україні регіональну політику активно проводять, за дорученням Кабміну від 06.10.2006 в Харківській області запроваджується проект програми інноваційного розвитку [5,15].

В якості можливого механізму розв'язання поставлених задач пропонується формування середньострокових комплексних обласних науково-технічних програм та інноваційних програм. Регіональна політика, представлена у вигляді подібних програм, може містити наступні розділи: 1. Аналіз стану науково-технічної сфери з метою виявлення рівня, перспективності і напрямів інноваційної діяльності. 2. Цілі та пріоритети розвитку як науково-технічної сфери в цілому. 3. Шляхи та засоби досягнення цілей, розвиток інноваційної інфраструктури. 4. Види забезпечення розробки регіональної інноваційної політики: це організаційне, інформаційне, правове, кадрове забезпечення. Програма інноваційного розвитку формується на

основі принципів: програмування, орієнтації на ринок; принципу синхронізації дій та проведення підготовки кадрів. Слід зазначити, що розроблено Програму науково-технічного та інноваційного розвитку Волинської області на 2009–2013 роки. Основний акцент при розробці регіональної інноваційної програми доцільно зробити на процесах, що сприяють формуванню інтересів суб'єктів у сфері реалізації інновацій та підвищення якості менеджменту на підприємствах, які є потенційними споживачами інновацій. При цьому в центрі уваги повинні перебувати підприємства та організації, розвиток яких є для області пріоритетним. Серед головних інструментів інноваційного розвитку, визначених Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2013 року для Волинської області, враховуються наступні: 1) забезпечення розвитку високотехнологічного наукоємного виробництва; 2) розвиток машинобудівної промисловості; 3) розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва. Виходячи з цього, можна сформулювати завдання регіональної інноваційної політики для Волинської області: до 2013 року має бути створено 75 інноваційних підприємств, які матимуть 3700 робочих місць, залучено 150 млн. грн. інвестицій, прискорено темпи інноваційної продукції на 10% [4,8]. 1. Забезпечення спрямованості науково-технічного комплексу на досягнення основних соціально-економічних цілей розвитку. 2. Вибір пріоритетних напрямів розвитку науково-інноваційної сфери. 3. З'єднання науково-інноваційного та виробничого потенціалів, їх взаємодія. Причинами неефективної регіональної політики науковці та експерти називають:

- існуючі складові інноваційної інфраструктури: технопарки, бізнес-інкубатори, лізингові центри, як правило недостатньо обладнані, кадри малокваліфіковані, а ресурси обмежені;

- діяльність банків та інших економічних організацій, включаючи спеціальні економічні зони підтримують підприємства, а не інновації.

- фінансові інститути залучені до більш прибуткових видів підприємницької діяльності (торгівля, будівництво). Науково-технічна та інноваційна політика, підтримка певних видів НДДКР знаходяться у підпорядкуванні цілого ряду міністерств і агентств, координація зусиль між якими розвинена слабо. Великий бізнес, на думку фахівців, в регіонах України недостатньо активний у сфері технологічних інновацій. Протягом останніх років інноваційно активними були у 2000 році - 18% підприємств, а в 2011- 13,5% промислових підприємств. Український бізнес більш сприйнятливий до інновацій з залученням нового високотехнологічного обладнання, про що свідчать показники обсягів його імпорту [3,25]. Питання посилення інноваційної складової, об'єднання наукової та інноваційної політик тільки починає простежуватись у формуванні нормативно-правової бази, а саме створенні Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації. Отже, можна виділити напрямки реалізації регіональної інноваційної політики:

Переведення регіону на інноваційний шлях розвитку за рахунок освоєння нових видів продукції, переорієнтації виробництва на ресурсозберігаючі технології, розширення ринків збуту.

Формування цільових науково-інноваційних програм. Проведення конкурсів, тендерів, проектів на користь регіону та України.

Розвиток інноваційного підприємництва – мережі малих підприємств по доведенню прикладних розробок академічної, вузівської науки, окремих вчених і винахідників до практики. В даному випадку завдання регіональних органів влади та управління полягає в створенні прийнятних умов для їх появи та функціонування на даній території, з використанням для цього фінансових та інших важелів, що є в розпорядженні регіонів.

Формування регіональної інноваційної інфраструктури як ринкового інституту щодо забезпечення науково-дослідницької та інноваційної діяльності та сприяння становленню та розвитку малого інноваційного бізнесу, що включає систему бюджетних фондів, кредитування, систему пільг і кредитних гарантій, інформаційну підтримку малого інноваційного підприємництва.

Висновок. Регіональна інноваційна політика в Україні орієнтована на вирішення територіальних проблем, таких як ефективне використання матеріально-технічного, сировинного та трудового потенціалу, задоволення потреб внутрішнього ринку. Названі заходи реалізуються шляхом виконання програм, проектів щодо підвищення конкурентоспроможності пріоритетних для розвитку регіону виробництв шляхом залучення коштів інвесторів для реалізації інновацій, а також формування режиму економічного стимулювання інноваційної діяльності. Сьогодні можна констатувати, що для України залишається проблемою створення єдиного органу, що забезпечує прийняття основних рішень та координацію інститутів, залучених в процес реалізації інноваційної політики.

Список літератури. 1. Гусєв В. Державна інноваційна політика: регіональний аспект / В. Гусєв // Управління сучасним містом. – 2003.- №7 – 9 (11) – С. 100 – 114. 2. Долішній М. Організаційно-економічні напрямки активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональний аспект / М Долішній, Є Бойко, С. Іщук // Регіональна економіка. – 2004. -№1. – С. 48-54. 3. Гуриєва Л. К. Система стратегій в государственном регулировании инновационной деятельности регионов. / Л. К. Гуриева // Инновации. – 2006. - №3. – С. 22-27. 4. Програма науково – технічного та інноваційного розвитку Волинської області на 2009 – 2013роки. – Луцьк, 2009. 5. Проект «Стратегії інноваційного України 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» від 17.06.2009р. 6. Рудь Н. Т. Інноваційна інфраструктура регіону: теорія, методологія, практика.: Монографія. – Луцьк, РВВ ЛНТУ, 2011. – 498с. 7. Федулова Л. І. Управління інноваційним розвитком регіону. / Л. І. Федулова // Регіональна економіка.- 2005.- №2.- С. 37 – 47.

Поступила до редакції 06.04.2012р.

УДК 332.30:337

О. А. СТЕЦУРИНА, студент, НТУ «ХП»

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ В ОРГАНІЗАЦІЯХ МАШИНОБУДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

У данній статті розглядаються система обліку, контролю та аналізу використання матеріальних витрат в організаціях машинобудування та можливі шляхи їх удосконалення.

В данной статье рассматриваются система учета, контроля и анализа использования материальных затрат в организациях машиностроения и возможные пути их усовершенствования.